

cenne

valuable, priceless, lost

{ bezcenne
utraczone

Narodowy
Instytut
Muzeów

1(102)–2(103)/2023

kwartalnik

ISSN 2657-7801

W numerze:

6.

Nadzwyczajna Czerwona Lista dla Ukrainy

dr Anastasiia Cherednychenko, Ukraiński Komitet Narodowy
Międzynarodowej Rady Muzeów ICOM

9.

Potwierdzone przez UNESCO straty w dobrach kultury w Ukrainie

oprac. Magdalena Piorunek, Narodowy Instytut Muzeów

10.

Madonna japońska

Elżbieta Przytuska,
Ministerstwo Kultury i Dziedzictwa Narodowego

18.

Wróciły dzięki obywatelskiej postawie

Ewa Witkowska,
Ministerstwo Kultury i Dziedzictwa Narodowego

28.

Utracone „Dürery” z kolekcji Muzeum Lubomirskich

dr Emilia Kłoda, Zakład Narodowy im. Ossolińskich

38.

Prace związane z zabezpieczeniem zabytkowych nagrobków odnalezionych w Odrze w Policach-Jasienicy

nadkom. dr Marek Łuczak
Komenda Główna Policji w Szczecinie

44.

Skradzione – nieodnalezione, czyli *Opowiadanie wesolej historyjki* Aleksandra Sochaczewskiego

Małgorzata Karolina Piekarska, Muzeum Niepodległości

52.

Przestępczość wymierzona w dobra kultury w Polsce w latach 2020–2022

Magdalena Piorunek, Narodowy Instytut Muzeów

58.

Wpływ pandemii COVID-19 na działalność muzeów

Magdalena Lewicka, Narodowy Instytut Muzeów

67.

Katalog strat

oprac. Paulina Gut-Florczak,
Ministerstwo Kultury i Dziedzictwa Narodowego

Narodowy
Instytut
Muzeów

ul. Topiel 12,
00-342 Warszawa
Tel: +48 22 25 69 600

cbu@nim.gov.pl
www.nim.gov.pl
biuro@nim.gov.pl

RADA REDAKCYJNA:
Anna Czajka
Dorota Janiszewska-Jakubiak
Agnieszka Kasprzak
dr Monika Kuhnke
Hanna Łaskarzewska
ks. Wincenty Pytlik

REDAKTOR NACZELNA:
Magdalena Piorunek

PROJEKT GRAFICZNY I SKŁAD:
Grafixpol

KOREKTA:
Angelika Chrzanowska

Na okładce: *Madonna z Dzieciątkiem*,
obraz przypisywany Alessandro Turchiemu,
XVI/XVII w., fot. Mainichi Auction Inc.;
patrz: *Madonna japońska*, s. 10–17.

Redakcja nie zwraca tekstów
niezamówionych oraz zastrzega
sobie prawo do nadawania
publikowanym tekstom własnych
tytułów i śródtytułów, redagowania,
skracania i adiustacji tekstów.

Wyrażone w opublikowanych
tekstach opinie pochodzą wyłącznie
od ich autorów i nie należy ich
utożsamiać z opiniami redakcji
lub wydawcy „Cenne, Bezcenne,
Utracone”.

{

„Cenne, Bezcenne, Utraczone” wraca po trzech latach przerwy. W ostatnim numerze z 2020 roku Robert Pasieczny, wieloletni redaktor naczelny tego ważnego czasopisma, pisał: „Choć jak do tej pory nie odnaleziono złotego pociągu, to jednak nie można narzekać na brak skarbów, które, powracając do kraju, wzbogaciły nasze zbiory”. I choć przez te trzy lata zmieniło się niemal wszystko, to powyższe słowa nadal pozostają aktualne: złotego pociągu jak nie było, tak nie ma, a skarby wracają. Dlatego z przyjemnością wznawiamy ten tytuł, już jako Narodowy Instytut Muzeów, jednocześnie składając red. Pasiecznemu wyrazy wdzięczności za jego nieoceniony wkład w rozwój „CBU”. I choć działamy pod nieco zmienionym szyldem, to nadal jednym z naszych głównych celów statutowych jest podejmowanie działań na rzecz zapewnienia bezpieczeństwa polskich muzeów i ich zbiorów. Staramy się w ten sposób wyraźnie nawiązać do misji naszego poprzednika – Ośrodka Ochrony Zbiorów Publicznych. Mam nadzieję, że wznowione „Cenne, Bezcenne, Utraczone” spotka się z uznaniem Czytelników i pozwoli nam dotrzeć do wszystkich, którym losy polskiego dziedzictwa kulturowego nie są obojętne i którzy nie ustają w wysiłkach, aby było one bezpieczne. Zapraszam do lektury!

}

dr Paulina Florjanowicz
Dyrektor Narodowego Instytutu Muzeów

W styczniu 2022 r. jeden z pracowników Departamentu Restytucji Dóbr Kultury Ministerstwa Kultury i Dziedzictwa Narodowego odnalazł na aukcji w japońskim domu aukcyjnym Mainichi Auction Inc. obraz *Madonna z Dzieciątkiem* z końca XVI lub pocz. XVII w.

Madonna japońska

→ s. 10

Utracone „Dürery” z kolekcji Muzeum Lubomirskich

→ s. 34

„Cenne, Bezcenne, Utracone” powraca, stając przed wyzwaniem dwójakiego rodzaju: zmierzenia się z wydarzeniami na świecie i w Polsce, do których doszło podczas nieobecności pisma, oraz wypełnienia ogromnej luki po poprzednim redaktorze naczelnym, Robertcie Pasicznym. Ilość jego pracy włożonej w kształtowanie „CBU” jest nie do oszacowania.

Formuła numeru po tak długiej przerwie prezentuje się następująco: rozliczenie się z wielkimi tematami, wojną w Ukrainie oraz pandemią COVID-19, oraz przedstawienie mieszanki spraw starszych i najnowszych, historii strat dzieł i ich powrotów. Esej dr Anastasii Cherednychenko, przewodniczącej Ukraińskiego Komitetu Narodowego Międzynarodowej Rady Muzeów ICOM, porusza temat okoliczności powstawania Czerwonej Listy zagrożonych dóbr kultury w Ukrainie. Magdalena Lewicka opracowała statystyki dotyczące działalności polskich muzeów podczas pandemii, a ja przedstawiam statystyki Komendy Głównej Policji za okres 2020–2022 oraz kalendarium zdarzeń obejmujące przedział czasowy pandemii. Niezwykłą historię identyfikacji *Madonny z Dzieciątkiem* i jej powrotu aż z Tokio przedstawia tekst Elżbiety Przyłuskiej z Departamentu Restytucji Dóbr Kultury MKiDN. Inne sukcesy Departamentu opisuje tekst Ewy Witkowskiej na temat obiektów odnalezionych na terenie Polski w rękach prywatnych i dobrowolnie zwróconych do zbiorów muzealnych. Następnie nadkom. Marek Łuczak z Komendy Wojewódzkiej Policji w Szczecinie opisuje prace zabezpieczające zabytkowe nagrobki odnalezione w Odrze. Dr Emilia Kłoda z Ossolineum wnikliwie przybliży historię straty wojennej, „Dürerów” z Muzeum Lubomirskich, a Małgorzata Karolina Piekarska przypomina zuchwałą kradzież obrazu Aleksandra Sochaczewskiego z Muzeum Niepodległości w 1998 roku, sprawę fascynującą, a rzadko poruszaną. Numer kończy rubryka *Katalog strat* w opracowaniu Pauliny Gut-Florczak.

Magdalena Piorunek
Redaktor Naczelna